

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)
- Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen
- Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan on tärkeää, että hyvinvointialueet ovat yksi mahdollinen työnantaja. Uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee kiinnittää huomiota tiedottamiseen ja neuvontaan eri työnantajaryhmille.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Palkkatukea ei maksettaisi jatkossa, jos asiakas saa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 47 §:n nojalla kuntoutusrahaa. Esitysluonnoksessa todetaan, että vaikutus on yritysten osalta tasavertaisempi. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että tämän muutoksen vaikutuksia asiakasnäkökulmasta tulisi arvioida esityksessä laajemmin. Ministeriön näkemyksen mukaan muutos voi olla selkeyttävä kuntoutusrahan osalta, mutta samanaikaisesti muutoksella voi olla vaikutuksia työkokeilupaikan saantiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että palkkatuella katettaviin kustannuksiin ei jatkossa luettaisi työnantajan maksettavaksi kuuluvia palkan sivukuluja tai lomarahaa. Ottaen huomioon, että esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen lisätä palkkatuen käyttöä yksityisellä sektorilla ja esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa palkkatukea koskevia säännöksiä, sosiaali- ja terveysministeriön katsoo, että uudistuksen vaikutuksia palkkatukityöllistymiseen erityisesti avoimilla työmarkkinoilla tulisi seurata.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota seuraavaan ehdotettuun sääntelyyn. Ehdotetun 7 luvun 5 §:n 2 momentin 3 kohdassa viitataan tartuntatautilain (1227/2016) 82 §:ssä tarkoitettuun tartuntatautipäivärahaan. Tartuntatautilain 82 §:ssä ei säädetä työnantajan oikeudesta tai työnantajalle maksamisesta, vaan tästä on säädetty sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 1 a §:n 2 momentissa. Tartuntatautipäiväraha on sairausvakuutuslain mukainen päivärahaetus. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa 3 kohtaa muutettavaksi seuraavalla tavalla:

3) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkakustannuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n tai 8 luvun 1 a §:n 2 momentin nojalla päivärahaetuutta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 47 §:n nojalla kuntoutusrahaa tai tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 139 §:n nojalla korvausta;

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**

- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että tukiprosenttien ja tuen kestojen yhdistäminen yksinkertaistaa järjestelmää, ja pitää sitä kannatettavana tavoitteena.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Ehdotetussa 7 §:ssä säädetään palkkatuesta fyysisen tai psyykkisen vamman tai sairauden vuoksi huomattavasti vähentyneen työkyvyn tilanteista, jotka on asianmukaisesti todennettu. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan vaikutuksia tulisi arvioida diagnoosiperusteisen määrittelyn osalta siten, että huomioidaan mahdollisuus moniammatillisen työkyvyn arvioinnin riittävyyteen. Lisäksi ministeriön näkemyksen mukaan on kannatettavaa, että palkkatuen myöntämistä arvioitaessa ei oteta huomioon vamman tai sairauden nimenomaisesti tuottavuutta alentavaa vaikutusta.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**

- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että ehdotetun 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen lisääminen on kannatettavaa henkilöiden työllistymisen edistämiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että esityksessä olisi tarpeen arvioida ehdotetun 55 täyttäneiden työllistämistuen vaikutusta työttömyysturvamenoihin ja työmarkkinatuelta ansiopäivärahalle siirtymistä. Mikäli työllistämistuen piirissä olleista suuri osuus jäisi tukijakson jälkeen pitkäaikaisesti ansiopäivärahalle, Työllisyysrahaston etuusmenot voisivat kasvaa uuden tuen seurauksena.

Esitysluonnoksen säännöskohtaisista perusteluista käy ilmi, että 11 luvun 1 §:ään ehdotetaan muutoksia, mutta muutokset eivät ole lakiehdotuksena. Nykyisen 3 momentin mukaan, jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu työtön työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa työttömyysturvalaissa tarkoitettua työllistymistä edistävää palvelua, kuntoutusta tai palkkatuetta työtä muun kuin kunnan palveluksessa 1 tai 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, hänen kotikuntansa on työ- ja elinkeinotoimiston osoituksesta järjestettävä hänelle työntekomahdollisuus kuuden kuukauden ajaksi (työllistämiselvoite). Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan esitystä olisi tarpeen tarkentaa kuvaamalla, mikä on

ehdotetun 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen ja 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen toimien välinen suhde työttömyysetuuden saajan näkökulmasta.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei lausuttavaa.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Esityksessä ehdotetaan muutoksia työttömyysturvalain 5 luvun 4 a §:ään, jossa säädetään palkansaajan työssäoloehdon kertymisestä palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävässä palvelussa. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että sillä on valmistelussa hallituksen esitys, jossa ehdotetaan merkittäviä muutoksia palkansaajan työssäoloehdotukseen ja myös edellä mainittua pykälää muutettaisiin. Työssäoloehdotusta koskevassa uudistuksessa ei kuitenkaan ole

tarkoitus muuttaa niitä peruseriaatteita, jotka koskevat työssäoloehdon täyttämistä palkkatuetussa työssä.

Hallituksen esitykseen HE 62/2022 vp 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskevaksi lainsäädännöksi liittyneellä lausuntokierroksella antamassaan lausunnossa Suomen Kuntaliitto ry kiinnitti huomiota siihen, miten velvoitetyö vaikuttaa kuntien toimintaan. Suomen Kuntaliitto ry toi lausunnossaan esiin muun muassa covid-19 pandemian vaikutukset kuntien toimintaan ja siihen, miten pandemian aikaiset toimenpiteet vaikuttavat uusien henkilöiden työllistämiseen.

Edellä mainittua hallituksen esitystä tarkennettiin kuntatalousvaikutusten osalta. Vaikutusarviot perustuivat voimassa olevaan palkkatukea ja velvoitetyötä koskevaan lainsäädäntöön eikä niissä otettu huomioon ehdotetun palkkatukiudistuksen vaikutuksia velvoitetyön kustannuksiin kunnille. Kuntien näkökulmasta velvoitteen piiriin tulevien henkilöiden määrän kasvu lisää kuntien kustannuksia, vaikka nämä saavat työllistämiseen palkkatukea. Lisäksi työnantaja vastaa tukielpoisten palkkauskustannusten myös eräistä muista työnantajavelvoitteista, jotka aiheuttavat työnantajalle kustannuksia, kun työntekijöiden määrä kasvaa. Palkkatuella ei kateta esimerkiksi työterveyshuollon, työtilojen tai työvälineiden kustannuksia.

Lisäksi Suomen Kuntaliitto ry totesi lausunnossaan, ettei hallituksen esityksen HE 62/2022 vp vaikutusarvioinnissa esitetä laskelmia siitä, kuinka paljon korkeampi palkkatukitaso, muutoksen aiheuttama hallinnollinen työ (kilpailutus, lomakkeet), asiakkaiden informointi ja esimerkiksi ICT-järjestelmien muutos nostavat kuntien kustannuksia hallituksen 55 vuotta täyttäneitä koskevan päätöskokonaisuuden mukaisen 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä koskevan päätöksen osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että esityksen vaikutusarvioinneissa olisi aiheellista tuoda esiin nyt lausunnolla olevan esityksen ja eduskunnalle jo annetun hallituksen esityksen HE 62/2022 vp yhteisvaikutukset kuntien osalta.

Esitysluonnoksessa todetaan, että palkkatuen vaikuttavuus kolmannelle sektorille työllistämisen osalta on tutkimusten valossa heikompaa kuin yrityksiin työllistäminen. Palveluiden yhdistäminen palkkatukijaksoon on mahdollista nykyisen sääntelyn puitteissa. Esityksessä todetaan, että henkilökohtaisen tuen määrää ja muita palveluita voitaisiin pyrkiä lisäämään kiinnittämällä aiempaa enemmän huomiota palvelutarpeen arvioinnissa ja palkkatukea myönnettäessä, olisiko henkilön työllistämisen edistämiseksi tarpeen tarjota myös muita palveluita. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että ehdotettu uudistus edistäisi mahdollisuuksia rakentaa työllistymistä edistäviä palveluista ”polku” avoimille työmarkkinoille.

Varhila Kirsi
Sosiaali- ja terveysministeriö

Vartio Eeva
Sosiaali- ja terveysministeriö